

Beter tekstbegrip bij Nederlands en M&M Na Pisa de Lente 2021-2022

17 november 2022

Gerda Wübbels

Docent Nederlands g.m.wubbels@aeres.nl

Tom van den Eijnden, docent M&M

AERES
VMBO
ALMERE

Talent voor groei

Beter tekstbegrip bij Nederlands en M&M

De workshop:

- * activiteit leerlingen
- * aanpak
- * effect
- * onderzoeksresultaat
- * bronnen

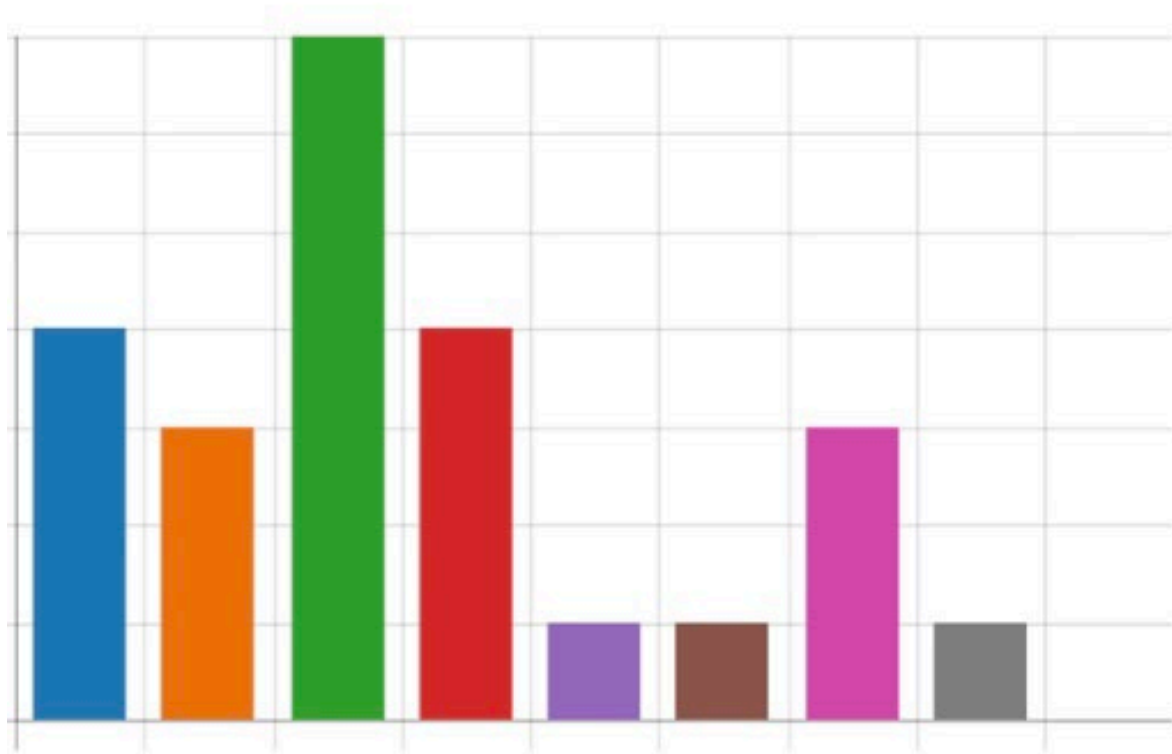
Praktijkprobleem in de klas:

motivatieprobleem en begripsprobleem

AERES
VMBO
ALMERE

Benadering teksten door leerlingen

70% : Ik lees eerst de vragen en zoek de antwoorden op in de tekst.

Onderzoeksvraag

“Hoe kunnen docenten (Nederlands en M&M) in een contextrijke lessenreeks zorgen voor beter tekstbegrip door reflecteren en evalueren”

AERES
VMBO
ALMERE

Ontwerp lessenserie

- literatuuronderzoek
- ontwerp en pilot
- kranten- en tijdschriftartikelen met keuzevrijheid
- werkboekje (fysiek/digitaal) met daarin steeds aandacht voor reflecteren en evalueren
- theoretische achtergrond

Praktisch: Aan de slag met feit en mening

- Tekst Metro/ twitter/ Volkskrant-strip
- Opdrachten
- Tijdsduur 10 minuten

- Keuzevrijheid
- Samenwerken
- Uitwisseling
- Reflecteren
- Evalueren

Quest.nl

Door: Pepijn van der Gulden
Soort tekst: Artikel uit een tijdschrift

Datum: 02-09-2019

Mooi, die vrijheid van meningsuiting. Maar mag een ander ook alles over jou zeggen?

Vrijheid, daar kan niemand tegen zijn. Totdat anderen je beledigen of klinkklare onzin over jou verkopen. Waar liggen de grenzen van de vrije meningsuiting

- 5 'Sylvana Simons pleur op uit Nederland... trek een plastic zak over je rotkop en stik!!' Zo, dat is maar gezegd. Heel wat mensen gingen los op internet nadat Simons zich in 2016 aansloot bij de politieke partij Denk. Het Openbaar Ministerie greep in en vervolgde 22 mensen, onder meer voor bovenstaande opmerking.
- 10 De rechter veroordeelde de meesten, voor bedreiging, discriminatie en belediging. Netjes was het allemaal niet, maar we hebben toch vrijheid van meningsuiting? Op internet wordt heel wat gal gespuid, waarom kon juist dit dan niet door de beugel? Waar liggen de grenzen van onze vrijheid van meningsuiting?

Sylvana Simons

15 Anderen mogen jou óók een vlerk noemen

- Moeten mensen niet gewoon een dikkere huid hebben? Als iemand je uitscheldt is dat onfatsoenlijk, maar is het reden om in te grijpen? Je kunt ook je schouders ophalen en het gewoon negeren. Je beledigd voelen biedt weinig reden om de vrijheid van de ander te beperken, schreef de filosoof David van Mill van de University of Western Australia in 2017, 'omdat veel mensen aanstoot nemen als gevolg van een overdreven gevoelige instelling, of erger nog, vanwege hypocrisie en onterechte vooroordelen.' Als jij al op je achterste benen staat als iemand je een vlerk noemt, moet dat dan al verboden zijn? De vrijheid van meningsuiting stelt alleen iets voor als anderen ook dingen mogen zeggen die jij niet horen wilt.

25 Iemand in gevaar brengen mag niet

Er is maar één grens die we moeten trekken, vond John Stuart Mill in 1859. De Britse filosoof schreef een beroemd pleidooi voor een ruime vrijheid van meningsuiting. Wat

Lessenserie vrijheid van meningsuiting

- leesstrategieën gebruiken en beoordelen
- meningen en feiten onderscheiden in de tekst
- in gesprek over de teksten
- eigen mening vormen en verdedigen
- betrouwbaarheid van bronnen bepalen
- groepjes max. 3 leerlingen

Resultaten

AERES
VMBO
ALMERE

Enquête leerlingen: keuzevrijheid

Meerderheid:

“Prettig, omdat ik het fijner vind om zelf een tekst te lezen die ik leuker vind. Anders raak ik snel afgeleid en verveeld.”

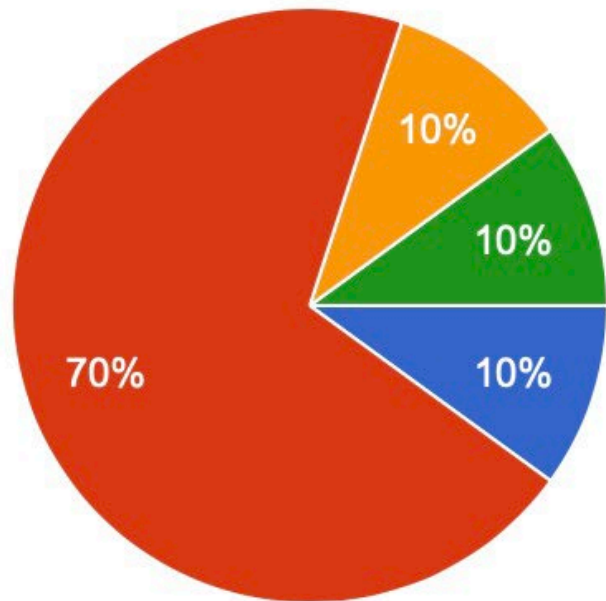
Maar ook:

“mij maakte het niet uit wat ik wel of niet moest lezen als er iets is dat ik moet lezen voor school dan doe ik dat.”

en:

“lastig omdat ik het prettiger vind om alleen opdrachten te maken en teksten te lezen.”

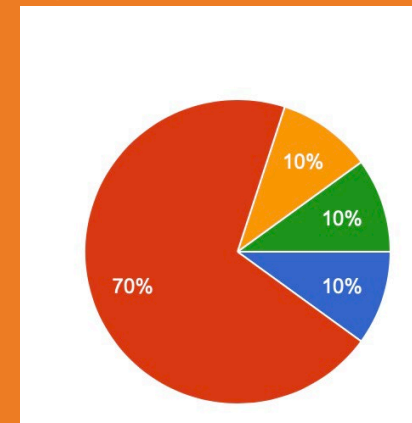
- Enquête leerlingen: Hoe vind je het om met klasge

- het helpt me om een onderwerp uit te diepen
- ik vond het interessant
- ik vond het saai
- gewoon leuk

70% vond het interessant om over de tekst van gedachten te wisselen, omdat...

- 'je weer anders naar een tekst gaat kijken.'
- 'iedereen weer nét een andere mening had.'
- 'je iemand anders perspectief ziet.'
- 'je toch op een andere manier ergens naar leert kijken'.
- 'het toch invloed heeft op hoe je denkt over een tekst.'

Praten over een tekst helpt

'Ik vond het helpend om in een tekst te verdiepen, omdat ik meestal niet verder ga dan een tekst lezen,

maar ik vond het niet altijd leuk om alles te moeten bespreken.'

Ervaringen lessenserie

Succesvolle benaderingen:

- actief omgaan met teksten (in gesprek)
- leerlingen bewust maken van wat goed begrip is
- diversiteit aan teksten en keuzevrijheid
- ontwikkel ondersteunende kennis

Uit de leerlingenquête: Na deze les heb ik geleerd

- dat cancelcultuur anders is dan ik dacht
- dat cancelcultuur omstreken is
- dat mensen niet altijd kunnen zeggen wat ze willen, omdat ze dan gecanceld worden
- dat mensen soms een andere mening hebben omdat ze een ander perspectief hebben
- vrijheid van meningsuiting heeft veel kanten

Extra opbrengsten lessenserie

- discussie leerlingen
- meerwaarde voor docent
- argumenten
- betrokkenheid

* Vragen en opmerkingen?

* Bronnenlijst in de hand-out en aan het eind van deze PowerPoint

Zie ook: www.didaktieknederlands.nl
(rubriek: Zo kan het ook)

Dank voor jullie aandacht!

Gubbels, J. (2020). *Moeite met evalueren en reflecteren: wat betekent dat? Didactiek Nederlands – Handboek*. Geraadpleegd [06-04-2022] via [<https://didactieknederlands.nl/handboek/2020/12/moeite-met-evalueren-en-reflecteren-wat-betekent-dat/>]

Gubbels, J. (2021). *Reflecteren op de meerdere teksten over hetzelfde onderwerp. In WODN Werkgroep Onderzoek Didactiek Nederlands (Ed.), Handboek Didactiek Nederlands. Levende Talen*. Geraadpleegd [12-03-2022] via [https://didactieknederlands.nl/zokanhetook/2021/06/reflecteren-op-meerdere-teksten-over-hetzelfde-onderwerp/]

Helder, A., Van den Broek, P., Van Moort, M., Van den Bosch, L., De Bruïne, A. Begrijpend lezen. *Didactiek Nederlands – Handboek*. Geraadpleegd [06-06-2022] via <https://didactieknederlands.nl/handboek/2020/08/begrijpend-lezen-deel-1/>

Helder, A., Van den Broek, P., Van Moort, M., Van den Bosch, L., De Bruïne, A. Cognitieve processen bij begrijpend lezen. *Didactiek Nederlands – Handboek*. Geraadpleegd [06-06-2022] via <https://didactieknederlands.nl/handboek/2020/08/cognitieve-processen-bij-begrijpend-lezen-deel-2/>.

Helder, A., Van den Broek, P., Van Moort, M., Van den Bosch, L., De Bruïne, A. Drie factoren die cognitieve processen tijdens begrijpend lezen beïnvloeden. *Didactiek Nederlands – Handboek*. Geraadpleegd [06-06-2022] via <https://didactieknederlands.nl/handboek/2020/08/drie-factoren-die-cognitieve-processen-tijdens-begrijpend-lezen-beinvloeden-deel-3/>

Bronnen (vervolg)

Hendrix, T., & Hulshof, H. (1993). *Leesonderwijs verder vorm geven. Van deelvaardigheden naar interactieve tekstanalyse*. Levende Talen Magazine, 80(480), 253–261. Geraadpleegd van <https://lt-tijdschriften.nl/ojs/index.php/lm/article/view/1333>

Mortel, Karin van de, Corine Ballering,(2022) *Verdiepend Lezen: Leerlingen begeleiden bij het begrijpend lezen van complexe teksten*. Amersfoort: CPS, 2022.

Rogiers, M., Van Ammel, K., Bogaert, R. & Van Keer, H. (2020). *Begrijpend lezen, Instructieprincipe 1: Bevorder de leesmotivatie*. *Didactiek Nederlands – Handboek*. Geraadpleegd [09-03-2022] via [<https://didactieknederlands.nl/handboek/2020/12/begrijpend-lezen-instructieprincipe-1-bevorder-de-leesmotivatie/>]

Rogiers, M., Van Ammel, K., Bogaert, R. & Van Keer, H. (2020). *Begrijpend lezen, Instructieprincipe 3: Voorzie in expliciete strategie-instructie*. *Didactiek Nederlands – Handboek*. Geraadpleegd [09-03-2022] via [<https://didactieknederlands.nl/handboek/2020/12/begrijpend-lezen-instructieprincipe-3-voorzie-in-expliciete-strategie-instructie/>]

Rogiers, M., Van Ammel, K., Bogaert, R. & Van Keer, H. (2020). *Begrijpend lezen, Instructieprincipe 4: Stimuleer interactie tussen leerlingen*. *Didactiek Nederlands – Handboek*. Geraadpleegd [09-03-2022] via [<https://didactieknederlands.nl/handboek/2020/12/begrijpend-lezen-instructieprincipe-4-stimuleer-interactie-tussen-leerlingen/>]

Ros, Bea, Amos van Gelderen, Kees de Glopper en Roel van Steensel (2021) *Leer ze Lezen*. Meppel: Ten Brink Uitgevers, 2021. Geraadpleegd [08-06-2022] https://newsroom.didactiefonline.nl/uploads/BOEKEN/tbu_leer_ze_lezen_digitale_uitgave.pdf

Rogiers, M., Vansteelandt, I. & Van Keer, H. (2021) *Leesmotivatie: wat is het en hoe kan je het bevorderen? In WODN Werkgroep Onderzoek Didactiek Nederlands (Ed.), Handboek Didactiek Nederlands*. *Levende Talen*. Geraadpleegd [12-03-2022] via [<https://didactieknederlands.nl/handboek/2021/02/leesmotivatie-wat-is-het-en-hoe-kan-je-het-bevorderen/>]